

ZIELONA GÓRA

**Sprawozdanie z realizacji
Programu wspierania rodziny
w mieście Zielona Góra
na lata 2021 – 2023
za 2023 r.**

Sprawozdanie z realizacji Programu wspierania rodziny w mieście Zielona Góra
na lata 2021 – 2023 za 2023 r.

Spis treści

I. WSTĘP	4
II. ZAŁOŻENIA.....	5
III. REALIZACJA PROGRAMU	6
1. REALIZACJA CELU OPERACYJNEGO - WSPIERANIE PRAWIDŁOWEGO FUNKCJONOWANIA RODZINY, PRACA Z RODZINAMI W CELU ZAPOBIEGANIA SYTUACJOM KRYZYSOWYM ORAZ INTERDYSCYPLINARNA PRACA Z RODZINAMI NIEWYDOLNYMI WYCHOWAWCZO, ZAGROŻONYMI ODEBRANIEM DZIECKA.....	6
2. REALIZACJA CELU OPERACYJNEGO - WSPARCIE DLA RODZIN W OPIECE I EDUKACJI DZIECI I MŁODZIEŻY	12
3. REALIZACJA CELU OPERACYJNEGO - WSPARCIE W OPIECE NAD DZIECKIEM I MŁODZIEŻĄ JAKO PROFILAKTYKA ZDROWOTNA NA RZECZ POPRAWY JAKOŚCI ŻYCIA	21
4. REALIZACJA CELU OPERACYJNEGO - WSPIERANIE FORM ORGANIZACJI WOLNEGO CZASU SŁUŻĄCYCH UMACNIANIU WIĘZI RODZINY	22
5. REALIZACJA CELU OPERACYJNEGO - WSPIERANIE KADR ZAJMUJĄCYCH SIĘ POMOCĄ RODZINOM ...	26
6. INNE DZIAŁANIA PODEJMOWANE NA RZECZ WSPIERANIA RODZINY W MIEŚCIE ZIELONA GÓRA	31
IV. PODSUMOWANIE	32
V. WYKAZ REALIZATORÓW I PARTNERÓW REALIZUJĄCYCH PROGRAM, DO KTÓRYCH WYSŁANO ANKIETY	34
VI. WYKAZ REALIZATORÓW I PARTNERÓW REALIZUJĄCYCH PROGRAM, KTÓRZY WYPEŁNILI ANKIETY	35
VII. SPIS WYKRESÓW.....	36
VIII. SPIS TABEL	36

Sprawozdanie z realizacji Programu Wspierania Rodziny w Mieście Zielona Góra
na lata 2021 – 2023 za 2023 r.

I. WSTĘP

Na podstawie art. 176 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. *o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej* uchwałą nr XLVI.720.2021 z 28 września 2021 r. Rady Miasta Zielona Góra przyjęto Program Wspierania Rodziny w Mieście Zielona Góra na lata 2021 – 2023 zwany dalej Programem. Jego koordynowanie i monitorowanie powierzono Miejskiemu Ośrodkowi Pomocy Społecznej w Zielonej Górze. Sprawozdanie z realizacji Programu za 2023 r. pozwoli na uzyskanie informacji o stanie realizacji celów operacyjnych Programu.

Sprawozdanie z realizacji Programu zostało opracowane w oparciu o kwestionariusz ankiety, którą wysłano do instytucji, placówek i organizacji działających na terenie miasta Zielona Góra. Spośród 29 wysłanych ankiet, wypełnioną ankietę odesłało 19 podmiotów, ponadto 3 podmioty wskazały, że nie realizowały w 2023 r. zadań z zakresu Programu Wspierania Rodziny. Wykaz podmiotów, do których skierowano ankietę oraz wykaz podmiotów, które odpowiedziały na ankietę znajduje się w rozdziałach V-VI sprawozdania.

II. ZAŁOŻENIA

Program wpisuje się w Strategię Polityki Społecznej Województwa Lubuskiego na lata 2021–2030 oraz Wojewódzki Program Wspierania Rodziny i Pieczy Zastępczej. Jest spójny ze Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych w Mieście Zielona Góra na lata 2021 – 2030.

Adresatami Programu są rodziny mieszkające na terenie miasta Zielona Góra. Dla celów Programu przyjęto definicję rodziny wskazaną w art. 6 pkt 14 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. *o pomocy społecznej* określającą rodzinę jako osoby spokrewnione lub niespokrewnione pozostające w faktycznym związku, wspólnie zamieszkujące i gospodarujące. Nadmienić należy, że takie rozumienie rodziny nie zakłada konieczności występowania instytucjonalnej formy małżeństwa ani więzi pokrewieństwa. Rodziną nazwana zostanie natomiast każda grupa osób, która wykazuje cechy pozostawania we wspólnym gospodarstwie domowym.

Celem głównym Programu jest wielopłaszczyznowe wsparcie rodziny w wypełnianiu swoich funkcji. Wsparcie to ma polegać na kształtowaniu prawidłowych wzorców funkcjonowania rodziny, tworzeniu nowych form pomocy rodzinie, aktywizowaniu społeczności do harmonijnej współpracy na rzecz rodziny oraz pomocy w opiece i wychowaniu dziecka. Założono, że cel główny będzie realizowany w oparciu o następujące cele operacyjne:

1. Wspieranie prawidłowego funkcjonowania rodziny, praca z rodzinami w celu zapobiegania sytuacjom kryzysowym oraz interdyscyplinarna praca z rodzinami niewydolnymi wychowawczo, zagrożonymi odebraniem dziecka;
2. Wsparcie dla rodzin w opiece i edukacji dzieci i młodzieży;
3. Wsparcie w opiece nad dzieckiem i młodzieżą, jako profilaktyka zdrowotna na rzecz poprawy jakości życia;
4. Wspieranie form organizacji wolnego czasu służących umacnianiu więzi rodziny;
5. Wspieranie kadr zajmujących się pomocą rodzinom.

III. REALIZACJA PROGRAMU

Poniższa część sprawozdania stanowi opis realizacji Programu według celów operacyjnych i wyznaczonych w ramach tych celów zadań.

1. Realizacja celu operacyjnego - Wspieranie prawidłowego funkcjonowania rodziny, praca z rodzinami w celu zapobiegania sytuacjom kryzysowym oraz interdyscyplinarna praca z rodzinami niewydolnymi wychowawczo, zagrożonymi odebraniem dziecka

Wczesne reagowanie jest elementem, który zapobiega pojawianiu się sytuacji kryzysowych w rodzinach, dlatego podmioty realizujące program w ramach swej działalności prowadziły analizę i udzielały pomocy rodzinom rozpoznany jako zagrożone wystąpieniem sytuacji kryzysowej.

Analizę sytuacji rodzin zagrożonych kryzysem prowadziły 3 podmioty. Największą liczbę rodzin zagrożonych sytuacją kryzysową odnotował Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Zielonej Górze z uwagi na wykonywanie zadań wynikających z ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej oraz ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Każda rodzina rozpoznana jako zagrożona wystąpieniem sytuacji trudnych była objęta przez pracowników socjalnych pracą socjalną. W 2023 r. objęto pomocą 2 906 osób w 2 458 rodzinach. Wśród wszystkich rodzin objętych pomocą 18,4% to rodziny z dziećmi (452 rodziny). Średnio co druga rodzina z dziećmi doświadczała bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego (50,5% rodzin z dziećmi – 228 rodzin), co czwarta otrzymywała pomoc z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa (26,5% rodzin z dziećmi - 120 rodzin).

W 2023 roku pracownicy Działu Pomocy Środowiskowej kontynuowali pomoc dla obywateli Ukrainy, którzy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium swojego kraju, opuścili Ukrainę i osiedlili się na terenie gminy Zielona Góra. Pracownicy socjalni odwiedzali i monitorowali miejsca zbiorowego zakwaterowania uchodźców. Do 05.04.2023 r. na auli przy ul. Długiej 13 kontynuowano codzienne dyżury obsługiwane przez pracowników Działu Pomocy Środowiskowej - dwóch pracowników od 7.30 do 11.30 i kolejnych dwóch od 11.30 do 15.00. Wszystko to po to, aby zachować płynność przyjmowania wniosków i zaoszczędzić uchodźcom czasu spędzonego w kolejkach. Po 05.04.2023 wnioski o wypłatę jednorazowego świadczenia przyjmował pracownik socjalny pełniący dyżur w danym dniu. Do punktów zbiorowego zakwaterowania pracownicy Działu Pomocy Środowiskowej jeździli osobiście z wnioskami i pomagali je wypełniać na miejscu.

W 2023 r. pracownicy Działu Pomocy Środowiskowej przyjęli 922 wnioski o jednorazowe świadczenie pieniężne dla osób, które opuściły Ukrainę w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa (jednorazowe 300 zł). Pomocą objęto 1 231 osób, w tym 311 dzieci. Łączna kwota środków z Funduszu Pomocy na tą formę pomocy wyniosła 369 300 zł.

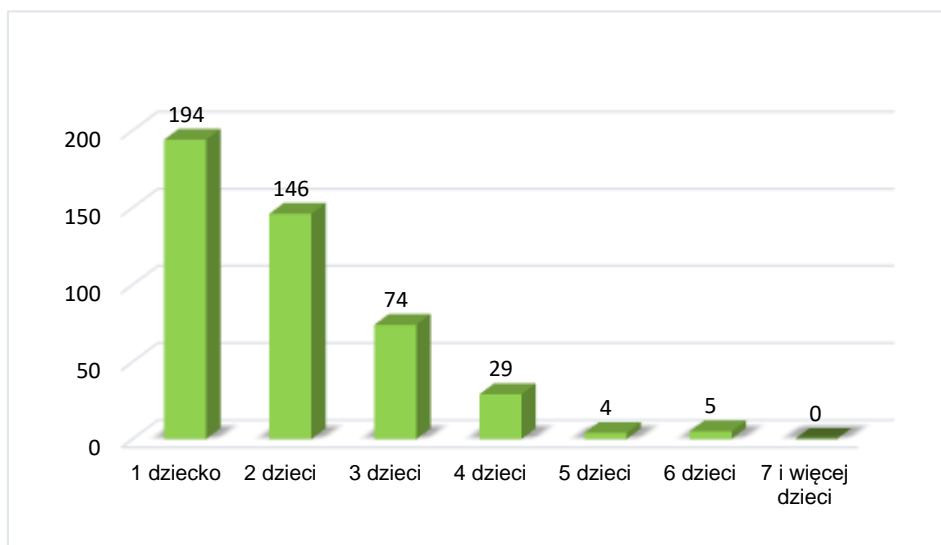
Analizę sytuacji rodzin zagrożonych kryzysem prowadziły także:

Sprawozdanie z realizacji Programu Wspierania Rodziny w Mieście Zielona Góra
na lata 2021 – 2023 za 2023 r.

- Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna (176 rodzin rozpoznanych jako zagrożone kryzysem oraz 149 rodzin, którym udzielono wsparcia).
- Lubuska Wojewódzka Komenda OHP (15 rodzin rozpoznanych jako zagrożone kryzysem i którym udzielono wsparcia).

W celu zastosowania wczesnej profilaktyki, dokonując analizy rodzin zagrożonych kryzysem, szczególną uwagę zwracano na dzieci w tych rodzinach. Podmioty, które zgłosiły prowadzenie ewidencji rodzin zagrożonych kryzysem potwierdzały monitorowanie sytuacji dzieci. W ramach zadań Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zielonej Górze monitoring sytuacji dzieci prowadzony był zarówno przez pracowników socjalnych, jak i asystentów rodziny. W 2023 r. wśród osób objętych pomocą społeczną, 874 stanowiły dzieci. Poniższy wykres prezentuje liczebność rodzin z dziećmi.

Wykres 1. Liczba rodzin według liczby dzieci w rodzinach objętych pomocą w 2023 r.

W 2023 r. szczególnym monitorowaniem w formie wsparcia asystenta rodziny objęto 129 rodzin (w tym 248 dzieci). Taka forma pomocy kierowana była do rodzin wymagających podejmowania szczególnych działań i zindywidualizowanej pracy mającej na celu wzmocnienie rodziny w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej. W 2023 r. asystenci rodziny zakończyli współpracę z 15 rodzinami w związku z realizacją założeń zawartych w Planie Pomocy Rodzinie. Zachodzi potrzeba objęcia wsparciem kolejnych środowisk, jednakże wymaga to zatrudnienia dodatkowych asystentów rodziny.

W 2023 r. pracownicy Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej kontynuowali zadanie, jakim był monitoring praw i obowiązków opiekuna tymczasowego dla dzieci ukraińskich, które przekroczyły granicę po 24.02.2022 r. i osiedliły się na terenie gminy Zielona Góra. W okresie od stycznia do grudnia 2023 r. zostało przyjętych 50 takich wniosków. Dla 47 dzieci ustanowiono opiekuna tymczasowego.

Poza Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Zielonej Górze monitoring dzieci z rodzin zagrożonych kryzysem prowadziły:

- Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna (306 dzieci).

Sprawozdanie z realizacji Programu Wspierania Rodziny w Mieście Zielona Góra
na lata 2021 – 2023 za 2023 r.

- Lubuska Wojewódzka Komenda OHP (15 dzieci).

W ramach wspierania prawidłowego funkcjonowania rodziny prowadzono edukację służącą wzmocnieniu kompetencji opiekuńczo-wychowawczych:

- Stowarzyszenie Twoja Rodzina – przeprowadziło warsztaty umiejętności wychowawczych, w których uczestniczyły 32 osoby (ukończyło 28 osób).
- Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej – Ośrodek Adopcyjny w Zielonej Górze – w ramach wsparcia postadopcyjnego prowadził spotkania warsztatowe dla rodzin adopcyjnych rozwijające kompetencje wychowawcze i wzmacniające relacje z dziećmi. W warsztatach wzięło udział 7 osób.
- Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna – prowadziła warsztaty dla rodziców dzieci przedszkolnych „Rodzicielskie SOS”, warsztaty wg programu „Jak mówić, żeby dzieci nas słuchały, jak słuchać, żeby dzieci do nas mówiły”, warsztaty „Pozytywna dyscyplina”, psychoedukację i poradnictwo indywidualne, prelekcje dla rodziców. W warsztatach wzięło udział 76 rodziców, natomiast 71 osób ukończyło warsztaty.
- Ośrodek Integracji Społecznej – prowadził zajęcia dla rodziców „Warsztat personalny z Coachem” (wzięło w nim udział 6 osób).
- Dział Przeciwdziałania Przemocy Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zielonej Górze w ramach programu „Moc na rodzinę” zrealizował warsztaty „Słowa mają moc” adresowane do rodziców lub opiekunów dzieci zagrożonych doznawaniem przemocy domowej lub doznających przemocy domowej pn.: „SŁOWA MAJĄ MOC”. Warsztaty obejmowały łącznie 30 godzin. W zajęciach wzięło udział 14 uczestników. W ramach zadania zapewniono opiekę nad dziećmi na czas zajęć. Pod opieką pozostawało łącznie 5 dzieci.
- Biuro Profilaktyki i Przeciwdziałania Uzależnieniom Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zielonej Górze w 2023 r. realizowało działania profilaktyczne, w tym 5 kampanii społecznych, służących m.in. wzmocnieniu kompetencji opiekuńczo-wychowawczych:
 - „Zachowaj Trzeźwy Umysł” – pod hasłem „Rosną Zdrowo!” – Miasto Zielona Góra po raz kolejny dołączyło do ogólnopolskiej kampanii społecznej mającej na celu promowanie zdrowego stylu życia wśród uczniów szkół podstawowych i ich rodzin. Biuro przekazało rodzicom materiały informacyjno-edukacyjne.
 - „Przyjazny Internet” – w ramach kampanii rodzicom uczniów szkół podstawowych został udostępniony informator: „Przyjazny Internet. #nie dla hejtu. Porady dla rodziców” w wersji elektronicznej. Informator był dostępny także na stronie internetowej Biura;
 - „Dziecko w rodzinie alkoholowej” – kampania społeczna adresowana m.in. do rodziców, mająca na celu ukazanie problemów dzieci wychowujących się w rodzinach dotkniętych chorobą alkoholową. W ramach kampanii na ulicach pojawiły się wielkoformatowe

Sprawozdanie z realizacji Programu Wspierania Rodziny w Mieście Zielona Góra
na lata 2021 – 2023 za 2023 r.

bilbordy, a w wiatach na przystankach MZK plakaty, kolportowano także ulotki. W radiu „Index” emitowany był spot kampanijny.

- „Wakacje w dobrym kierunku” – kampania informacyjna skierowana m.in. do rodziców na temat zagrożeń, które mogą spotkać dzieci i młodzież w czasie wakacji.
- „FASD – bagaż na całe życie”- kampania, której celem było zwrócenie uwagi na fakt, że spożywanie alkoholu w okresie ciąży i karmienia piersią naraża dziecko na FASD, czyli specyficzne problemy zdrowotne, wychowawcze i edukacyjne, z którymi będzie musiało mierzyć się przez całe życie. Kampania skierowana była do wszystkich mieszkańców Zielonej Góry, a zwłaszcza matek, ponieważ zaburzenie FASD jest efektem picia alkoholu przez kobiety w ciąży. W ramach kampanii w radiu „Index” emitowany był spot kampanijny, na ulicach pojawiły się wielkoformatowe bilbordy, a w wiatach na przystankach MZK plakaty, kolportowano także ulotki.
- Konferencja „Spektrum Płodowych Zaburzeń Poalkoholowych FASD – bagaż na całe życie”. W konferencji uczestniczyło 10 osób z rodzin zastępczych.
- „List do rodziców pierwszoklasistów” – informacje na temat zagrożeń, na jakie mogą być narażone dzieci, praw dziecka, miejsc pomocy. List otrzymało ok. 3 200 rodziców.
- „Relacja i komunikacja – porady i konsultacje systemowe rodzin” – zadanie realizowane przez psychoterapeutę. Z porad i konsultacji skorzystało 25 osób.

Rodzinom znajdującym się w sytuacjach kryzysowych oferowano mediacje rodzinne. Stowarzyszenie Twoja Rodzina przeprowadziło 46 mediacji w Rodzinnym Ośrodku Mediacyjnym, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna 2 mediacje rodzinne a Lubuska Wojewódzka Komenda OHP – 1 mediację rodzinną. Pracownicy Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Zielonej Górze podejmowali także interwencje kryzysowe i prowadzili terapię rodzin oraz brali udział w zespołach interdyscyplinarnych, w zespołach wychowawczych w szkołach oraz konsultacjach z kuratorami sądowymi dotyczących funkcjonowania rodzin objętych terapią.

Programy nakierowane na pracę z rodziną niewydolną wychowawczo były realizowane przez Caritas Diecezji Zielonogórsko-Gorzowskiej w ramach prowadzonej placówki przedszkolnej „Słoneczko z Uśmiechem” oraz przez Poradnię Psychologiczno-Pedagogiczną.

W 2023 r. liczne instytucje, placówki i organizacje (9 podmiotów) udzielały porad i prowadziły terapię, co pozwoliło na skrócenie czasu oczekiwania na pomoc specjalistów, udzielanie niezwłocznego wsparcia rodzinom w kryzysie, poprawę funkcjonowania rodzin i osób korzystających ze wsparcia oraz poprawę relacji między członkami rodziny. Świadczone było m. in. poradnictwo prawne, psychologiczne, w zakresie uzależnień, psychiatryczne, prowadzone były terapie grupowe, rodzinne i indywidualne.

Sprawozdanie z realizacji Programu Wspierania Rodziny w Mieście Zielona Góra
na lata 2021 – 2023 za 2023 r.

Tabela 1. Liczba osób korzystających ze specjalistycznego poradnictwa rodzinnego w mieście Zielona Góra w 2023 r.

Realizator Programu	Liczba osób korzystających ze specjalistycznego poradnictwa rodzinnego						
	Porady prawne	Porady psychologiczne	Poradnictwo w zakresie uzależnień	Terapia indywidualna	Terapia grupowa	Terapia rodzinna	Poradnictwo psychiatryczne
BABA Lubuskie Stowarzyszenie na Rzecz Kobiet	320	110	x	x	x	x	x
Stowarzyszenie Twoja Rodzina	98	288	x	x	x	x	x
Lubuska Wojewódzka Komenda OHP	x	7	1	7	x	1	4
Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej	389	411	139	x	x	25	x
Polskie Towarzystwo Zapobiegania Narkomani Oddział w Zielonej Górze	90	114	646	502	96	73	715
Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna	x	1790	76	316	19	142	x
Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Zielonej Górze	2	100	x	2	x	2	x
Towarzystwo Przyjaciół Dzieci	8	22	x	x	x	x	x
Wojewódzki Ośrodek Terapii Uzależnień i Współuzależnienia	x	21	113	711	251	x	256

Ponadto Biuro Profilaktyki i Przeciwdziałania Uzależnieniom Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej realizowało działanie profilaktyczne o charakterze psychoedukacyjnym w placówkach oświatowych, w których uczestniczyły 663 osoby. 68 osób skorzystało z porad pedagogicznych oferowanych przez Towarzystwo Przyjaciół Dzieci.

Wymienione w tabeli podmioty udzieliły łącznie 18 704 porad, co obrazuje tabela nr 2.

Tabela 2. Liczba udzielonych porad w ramach specjalistycznego poradnictwa rodzinnego w Mieście Zielona Góra w 2023 r.

Realizator Programu	Liczba udzielonych porad z zakresu specjalistycznego poradnictwa rodzinnego						
	Porady prawne	Porady psychologiczne	Poradnictwo w zakresie uzależnień	Terapia indywidualna	Terapia grupowa	Terapia rodzinna	Poradnictwo psychiatryczne
BABA Lubuskie Stowarzyszenie na Rzecz Kobiet	346	131	x	x	x	x	x

Sprawozdanie z realizacji Programu Wspierania Rodziny w Mieście Zielona Góra
na lata 2021 – 2023 za 2023 r.

Stowarzyszenie Twoja Rodzina	98	288	x	x	x	x	x
Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej	391	581	212	x	x	158	x
Polskie Towarzystwo Zapobiegania Narkomani Oddział w Zielonej Górze	259	226	1 925	1 815	160	452	1 995
Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna	x	1 790	76	316	19	142	x
Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Zielonej Górze	4	400	x	13	x	16	x
Towarzystwo Przyjaciół Dzieci	8	22	x	x	x	x	x
Wojewódzka Lubuska Komenda OHP	x	20	3	20	x	x	4
Wojewódzki Ośrodek Terapii Uzależnień i Współuzależnienia	x	80	455	3 854	2 124	x	384
Łącznie	1 023	3 538	2 671	6 018	2 303	768	2 383

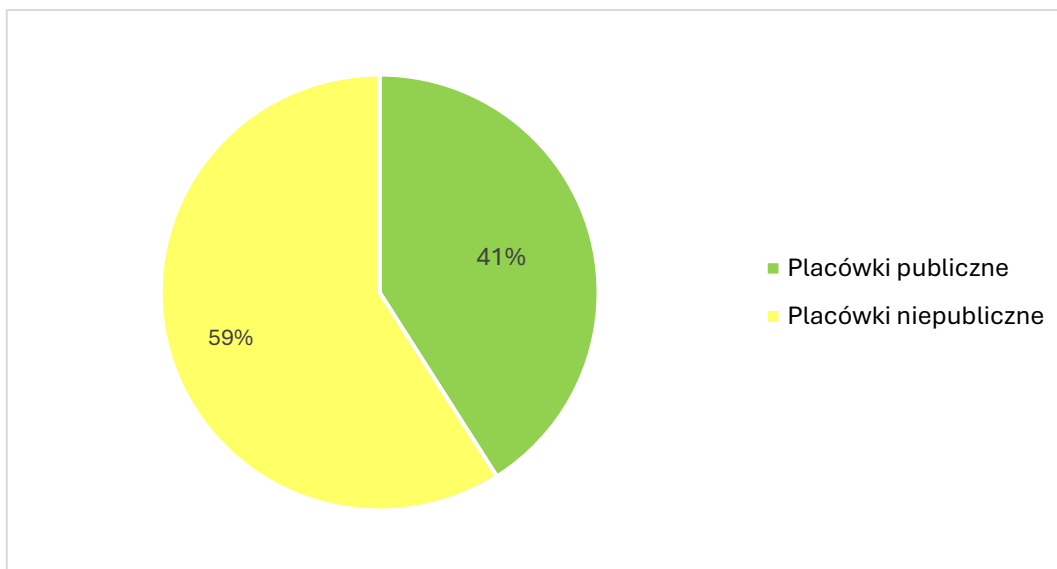
Podsumowując cel 1. *Wspieranie prawidłowego funkcjonowania rodziny, praca z rodzinami w celu zapobiegania sytuacjom kryzysowym oraz interdyscyplinarna praca z rodzinami niewydolnymi wychowawczo, zagrożonymi odebraniem dziecka* należy stwierdzić, że w mieście Zielona Góra w 2023 r. podejmowanych było wiele działań w zakresie monitoringu, warsztatów i projektów oraz porad specjalistycznych, co przełożyło się na skuteczniejsze wsparcie rodzin zagrożonych kryzysem.

2. Realizacja celu operacyjnego - Wsparcie dla rodzin w opiece i edukacji dzieci i młodzieży

Wsparcie rodzin w opiece i edukacji dzieci i młodzieży jest istotnym elementem na każdym etapie rozwoju młodego pokolenia.

Według stanu na 31 grudnia 2023 r. w rejestrze żłobków i klubów dziecięcych prowadzących działalność na terenie Miasta Zielona Góra było 36 podmiotów opieki nad dziećmi do lat 3, w tym 4 żłobki publiczne (jeden żłobek w dwóch lokalizacjach), 25 żłobki niepubliczne, 3 niepubliczne kluby dziecięce oraz 4 dziennych opiekunów. W 2023 r. żłobki publiczne dysponowały 596 miejscami a żłobki niepubliczne 864 miejscami. W 2023 r. do miejskich żłobków nie zostało przyjętych 302 dzieci. Natomiast w placówkach niepublicznych nie wszystkie miejsca zostały wykorzystane. Obecnie na przyjęcie do żłobka miejskiego oczekuje ok. 177 dzieci.

Wykres 2. Miejsca w placówkach zapewniających opiekę dzieciom w wieku do lat 3 w 2023 r.

Rodziny w trudnej sytuacji finansowej w 2023 r. mogły korzystać ze zniżek w odpłatności za pobyt dziecka w żłobku utworzonym przez Miasto Zielona Góra i klubie dziecięcym na podstawie uchwały Rady Miasta Zielona Góra nr XVIII.144.2011 z dnia 30 sierpnia 2011 r. *w sprawie opłat za pobyt dziecka w żłobku i klubie dziecięcym oraz u dziennego opiekuna. Zgodnie z § 9 wskazanej uchwały na wniosek rodzica dziecka rodzinę, spełniającą do 150% kryterium dochodowego na osobę, zwalniano z ponoszenia opłaty na drugie i kolejne dziecko za pobyt w żłobku lub klubie dziecięcym - w wysokości 50%, natomiast w myśl § 10 obniżano do 100% opłatę za pobyt dziecka w żłobku, klubie dziecięcym rodzinie niespełniającej kryterium dochodowego na osobę w rodzinie, która znalazła się w trudnej sytuacji materialnej w wyniku następujących zdarzeń losowych:*

- 1) śmierci jednego lub obojga rodziców;
- 2) nieuleczalnej lub ciężkiej, długotrwałej choroby jednego lub obojga rodziców;

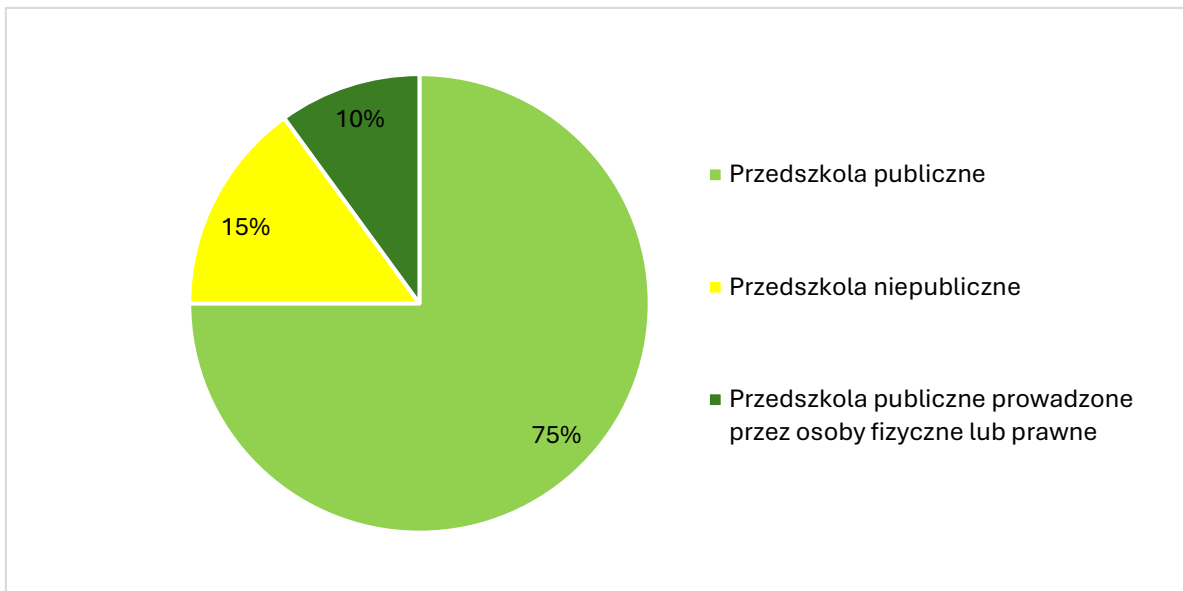

Sprawozdanie z realizacji Programu Wspierania Rodziny w Mieście Zielona Góra
na lata 2021 – 2023 za 2023 r.

- 3) ciężkiego wypadku powodującego trwały uszczerbek na zdrowiu jednego lub obojga rodziców;
- 4) pożaru lub zalania mieszkania;
- 5) zniszczenia, kradzieży z włamaniem, rabunku mienia rodziny;
- 6) klęski żywiołowej lub ekologicznej, której skutki dotknęły rodzinę;
- 7) innego zdarzenia losowego mającego wpływ na sytuację materialną rodziny.

W 2023 r. z ulg w odpłatności za żłobki miejskie skorzystały 4 rodziny.

Liczba placówek zapewniających opiekę dzieciom w wieku przedszkolnym wynosiła w 2023 r. 57, w tym 34 stanowiły przedszkola publiczne (w tym 3 prowadzone przez osoby fizyczne lub prawne), 22 przedszkola niepubliczne i 1 niepubliczny punkt przedszkolny. Łączna liczba miejsc wyniosła 6 067, w tym 5 170 w przedszkolach publicznych (z czego 590 miejsc, to miejsca w placówkach prowadzonych przez osoby fizyczne lub prawne) i 897 w przedszkolach niepublicznych. W 2023 r. wszystkie dzieci zostały przyjęte do przedszkoli.

Wykres 3. Miejsca w placówkach zapewniających opiekę dzieciom w wieku przedszkolnym w 2023 r.

Znaczną ulgę przekładającą się na budżety rodzin stanowi uchwała Nr LVIII.491.2013 Rady Miasta Zielona Góra z 26 listopada 2013 r. w sprawie określenia wysokości opłat za korzystanie z wychowania przedszkolnego w publicznych przedszkolach i publicznych innych formach wychowania przedszkolnego prowadzonych przez Miasto Zielona Góra, na podstawie której ustalono, że bezpłatne nauczanie, wychowanie i opieka w publicznym przedszkolu wynosi 10 godzin dziennie.

W celu wspierania rodzin w opiece i edukacji dzieci, w tym wspierania rodziców w ich aktywności zawodowej prowadzona jest polityka planowania miejsc, obserwacja statystyki urodzeń i oferowanie rodzicom elastycznych godzin pobytu dzieci w przedszkolach. Wsparciem jest

Sprawozdanie z realizacji Programu Wspierania Rodziny w Mieście Zielona Góra
na lata 2021 – 2023 za 2023 r.

możliwość zapisania dziecka do przedszkola poprzez elektroniczną rekrutację, poprzez którą w 2023 r. złożono 1.467 wniosków.

W 2023 r. Caritas Diecezji Zielonogórsko-Gorzowskiej zaadaptował 1 pomieszczenie na cele edukacji przedszkolnej.

W ramach pomocy rodzinom mającym dzieci w żłobkach i przedszkolach Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Zielonej Górze w 2023 r. przeznaczył kwotę 77 149,95 zł na pokrycie kosztów posiłków (pełnego obiadu) dla 166 dzieci w wieku przedszkolnym, tj. do czasu podjęcia nauki w szkole podstawowej (6-7 rok życia) w placówkach publicznych i niepublicznych na terenie miasta Zielona Góra.

Kwota na posiłki (pełny obiad) dla dzieci uczęszczających do szkół wyniosła w 2023 r. 161 204,10 zł, pomocą objęto 249 uczniów do czasu ukończenia szkoły ponadpodstawowej na terenie miasta Zielona Góra, jak również Ośrodków Wychowawczych lub Socjoterapeutycznych znajdujących na terenie innych gmin.

W ramach pomocy rodzinom ukraińskim o statusie UKR, przebywającym na terenie Miasta Zielona Góra, mającym dzieci uczęszczające do przedszkoli, szkół podstawowych i ponadpodstawowych przekazano z Funduszu Pomocy kwotę 51 893,52 zł na pokrycie kosztów posiłków (pełnego obiadu) dla 80 dzieci.

Niewątpliwie dużą nobilitacją oraz pomocą materialną dla uzdolnionych uczniów było przyznanie stypendiów naukowych oraz stypendiów dla laureatów i finalistów olimpiad w szkołach podstawowych i ponadpodstawowych. W 2023 r. przyznano 53 takie stypendia.

Ponadto w celu wspierania edukacji uzdolnionych uczniów **Lubuska Wojewódzka Komenda Ochotniczych Hufców Pracy** prowadziła 6 kół zainteresowań a Zielonogórski Ośrodek Kultury prowadził 77 grup – sekcji artystycznych (plastyczne, teatralne, wokalnie-muzyczne, literackie, taneczne, fotograficzne) w ramach Programu edukacji kulturalnej dzieci i młodzieży. Partnerami w realizacji działań były placówki szkolne.

W 2023 r. organizowano bardzo dużą ilość olimpiad przedmiotowych, warsztatów, konkursów, przeglądów artystycznych, co umożliwiło poszerzenie zainteresowań znacznej liczbie dzieci i młodzieży. Zajęcia te były organizowane przez 9 podmiotów: Biuro Profilaktyki i Przeciwdziałania Uzależnieniom Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej, Lubuską Wojewódzką Komendę Ochotniczych Hufców Pracy, Lubuski Zarząd Okręgowego Polskiego Czerwonego Krzyża, Młodzieżowe Centrum Kultury i Edukacji „Dom Harcerza”, Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji, Towarzystwo Przyjaciół Dzieci, Wojewódzką i Miejską Bibliotekę Publiczną, Wydział Oświaty i Spraw Społecznych Urzędu Miasta Zielona Góra oraz Zielonogórski Ośrodek Kultury.

Biuro Profilaktyki i Przeciwdziałania Uzależnieniom Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej zorganizowało w 2023 roku konkurs „IV Zielonogórski Pięciobój Profilaktyczny”, którego adresatem były placówki wsparcia dziennego i podmioty działające na rzecz dzieci i młodzieży. Celem „IV Zielonogórskiego Pięcioboju Profilaktycznego” było nie tylko poszerzenie wiedzy dotyczącej szkodliwości używania alkoholu i innych środków psychoaktywnych, uzależnień behawioralnych, przeciwdziałania przemocy i cyberprzemocy, ale także kształtowanie postawy

Sprawozdanie z realizacji Programu Wspierania Rodziny w Mieście Zielona Góra
na lata 2021 – 2023 za 2023 r.

asertywności i umiejętności podejmowania właściwych wyborów. Sześć świetlic, które zgłosiły się do projektu, realizowało w miesiącach luty – maj związane z tą problematyką zadania pogrupowane w czterech blokach tematycznych. W trakcie trwania „Pięcioboju” uczestnicy wspierani przez wychowawców tworzyli plakaty, ulotki, komiksy, projekty billboardów, wiersze, teksty piosenek, filmy o treści profilaktycznej. Ostatnim, piątym etapem wieńczącym udział w „Pięcioboju”, była zorganizowana przez Biuro na terenie świetlicy „Nasza Łężyca”, impreza plenerowa podsumowująca czteromiesięczną pracę.

Lubuska Wojewódzka Komenda Ochotniczych Hufców Pracy w 2023 r. prowadziła 6 kół zainteresowań. Zorganizowała 10 konkursów o zasięgu wojewódzkim (fotograficzne, plastyczne, artystyczne, kulinarne, cukiernicze) oraz 3 wojewódzkie warsztaty zawodowe – kulinarne.

Lubuski Zarząd Okręgowego Czerwonego Krzyża zorganizował 2 konkursy plastyczne i przegląd artystyczny: „Olimpiada Zdrowia”, „Mistrzostwa pierwszej Pomocy”, „Honorowe Krwiodawstwo PCK”. W przedsięwzięciach wzięło udział 290 osób.

Młodzieżowe Centrum Kultury i Edukacji „Dom Harcerza” było organizatorem 30 warsztatów (miejskich, regionalnych, ogólnopolskich) dla 400 uczestników. Warsztaty miały szeroki wachlarz tematyczny m.in.: Laboratorium Choreografii Ogólnopolskie Warsztaty Tańca, „Dawno temu w Zielonej Górze” - warsztaty artystyczno-edukacyjne dla dzieci i młodzieży oraz ich rodziców, „Kolorowa Pracownia” – cykl warsztatów plastycznych, Warsztaty podczas kiermaszu bożonarodzeniowego i wielkanocnego, Warsztaty plastyczne dla przedszkolaków, Warsztaty dla dzieci i ich rodziców. Dom Harcerza zorganizował także 4 konkursy (miejskie i regionalne), w których wzięło udział około 200 uczestników: Wiosenny Konkurs Plastyczny, Konkurs Modeli Redukcyjnych „Wiosna Nasza”, X Wojewódzkie Zawody Latawcowe „O Berło Króla Maciusia I” dla dzieci i młodzieży, Zawody szachowe. Ponad 400 uczestników zaprezentowało swoje umiejętności w 7. przeglądach artystycznych o zasięgu miejskim, regionalnym i ogólnopolskim: Wieczór Tańca Współczesnego, Przegląd Małych Form Teatralnych „Jaśnie Pan Rym”, II Miejski Festiwal Twórczości Tanecznej, III Taneczny Przegląd Twórczości Dziecięcej i Młodzieżowej, Ogólnopolski Festiwal Tańca MOVE Zielona Góra 2023, Ogólnopolski Przegląd Teatrów Tańca, Kwalifikacje Wstępne i Regionalne do Ogólnopolskiego Konkursu Piosenki „Wygraj Sukces” z finałem w Tarnobrzegu.

Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji był organizatorem Miejskich Igrzysk Młodzieży w 3 kategoriach wiekowych, w których udział wzięły 4 664 osoby z 30 zielonogórskich szkół. W roku 2023 zorganizowano turnieje/zawody sportowe z następujących dyscyplin: piłka nożna, koszykówka, piłka ręczna, badminton, piłka siatkowa, tenis stołowy, unihokej, indywidualne biegi przełajowe, sztafetowe biegi przełajowe, indywidualne mistrzostwa lekkoatletyczne, czwórbój lekkoatletyczny.

Towarzystwo Przyjaciół Dzieci zorganizowało 3 konkursy dla dzieci:

- Konkurs ekologiczny o temacie „Ochrona otaczającej nas przyrody” – udział wzięło 148 dzieci;
- Konkurs plastyczny o temacie „Tu jest moja mała ojczyzna” – udział wzięło 83 dzieci;
- Konkurs poetycki o temacie „Iskierka radości” – udział wzięło 98 dzieci.

Wojewódzka i Miejska Biblioteka Publiczna im. Cypriana Kamila Norwida (WiMBP) była organizatorem 131 spotkań warsztatowych, w których wzięło udział 1721 uczestników:

Sprawozdanie z realizacji Programu Wspierania Rodziny w Mieście Zielona Góra
na lata 2021 – 2023 za 2023 r.

- Zimowa Czytelnia Norwida – 16 spotkań warsztatowych – zajęcia plastyczne dla rodzin z dziećmi podczas ferii zimowych (30.01-10.02.2023). Zajęcia, w których uczestniczyli mieszkańcy Zielonej Góry miały charakter otwarty. Wszystkie działania poprzedzone były lekturą tematycznie nawiązującą do dziedziny i charakteru danych warsztatów, lub dla których były inspiracją.
- Letnia Czytelnia Norwida „Biblioteka żywołów” – 26 spotkań warsztatowych dla dzieci młodszych i ich rodziców, które odbywały się przez cały okres wakacyjny we wtorki, środy i czwartki, o godzinie 11.00 na patio Biblioteki. Wszystkie działania poprzedzone były lekturą nawiązującą do dziedziny i charakteru danych warsztatów. W każdym miesiącu przeprowadzono spotkania z żywiołami.
- Światowy Dzień czytania Tolkiena, czyli jak robot LEGO zwany Hobbitem przemierzał Śródziemie - 1 spotkanie w Mediatece „Góra Mediów”. W czasie wydarzenia zaproszeni goście (aktorzy, dziennikarz Radia RMF, bibliotekarze, fani książek Tolkiena) głośno czytali fragmenty książki „Hobbit” oraz prowadzili quiz ze znajomości fabuły. Kolejnym punktem spotkania były warsztaty dla dzieci w wieku 10+ z budowania i programowania robota z klocków LEGO. Dzieci młodsze uczestniczyły w plastycznych warsztatach prowadzonych przez instruktorkę, która pokazywała jak można ulepić z ciastoliny figurkę bohatera z książki. Dorośli i dzieci tworzyli, za pomocą długopisu 3D, zapinkę elfa. W czasie warsztatów uczestnicy poznali warsztat kaletnika i jego wyroby ze skóry.
- Projekt #detektywinauki – 48 spotkań i warsztatów dla dzieci i młodzieży w wieku 5-15 lat, realizowanych przez Centrum Biblioteczne dla Dzieci i Młodzieży – Bibliotekę Pana Kleksa oraz Mediatekę „Góra Mediów”. Projekt miał na celu wypromowanie wśród dzieci i młodzieży literatury popularnonaukowej, zachęcenie ich do nauki programowania, a także poprzez zabawę i kreatywne spędzenie czasu w Bibliotece sprawić, że instytucja ta zaistnieje w świadomości uczniów jako miejsce nauki, pasji i rozwoju. Projekt obejmował spotkania warsztatowe w trzech blokach tematycznych:
 - Pasja nauki - spotkania z naukowcami: entomologiem, ornitologiem, fizykiem, mechanikiem samolotowym, dla klas szkoły podstawowej.
 - Robotonauka, - spotkania z podstaw programowania z robotami Robobloq Qobo, dla dzieci młodszych i dla starszych klas szkół podstawowych. Przeprowadzono warsztaty z budowania i programowania robotów z klocków LEGO MINDSTORMS. Uczestnicy zapoznali się z podstawami programowania blokowego, ćwiczyli logiczne i kreatywne myślenie, oraz poszerzyli swoją wiedzę na temat sztucznej inteligencji i jej roli we współczesnym świecie.
 - Magia nauki - spotkania pt.: „Eksperymenty w Bibliotece”, podczas których dzieci i opiekunowie wykonywali ciekawe eksperymenty z ogólnodostępnych składników.
- Tydzień Teatru – 3 spotkania z okazji Międzynarodowego Dnia Teatru. Szereg wydarzeń, adresowanych do różnych grup odbiorców miał na celu promocję działań teatralnych i literatury o teatrze. Wśród wydarzeń adresowanych do dzieci i młodzieży znalazły się: „Teatr zero waste” - rodzinne warsztaty tworzenia lalek teatralnych z recyklingu; „Martyńska bawi się

Sprawozdanie z realizacji Programu Wspierania Rodziny w Mieście Zielona Góra
na lata 2021 – 2023 za 2023 r.

w teatr” - zajęcia literacko-plastyczne dla dzieci; „Teatralne ABC” - zajęcia literacko-plastyczne dla dzieci; „1-2-3 TEATR” – otwarte warsztaty teatralne dla dzieci i młodzieży w wieku: 10-13 lat. Wydarzeniom towarzyszyła wystawa afiszy i rekwizytów teatralnych z przedstawień dla dzieci ze zbiorów Lubuskiego Teatru, pt. „Dawno, dawno temu...”.

- Warsztaty okolicznościowe – 5 spotkań. Warsztaty plastyczne, podczas których przygotowywano kartki związane z tematyką spotkania, np. walentynki, mikołajki, dzień dyni, Wielkanoc.
- Warsztaty z programowania robotów Photon – 12 spotkań dla dzieci w wieku 7+ w Mediatece „Góra Mediów”.
- Rysujesz? Kreujesz? – 3 spotkania. Warsztaty plastyczne z długopisem 3D w Mediatece „Góra Mediów”.
- Mangowe Pogaduchy – 3 spotkania, podczas których miłośnicy mangi mogli wymieniać się swoimi doświadczeniami, przemyśleniami i emocjami związanymi z poznawaniem i czytaniem tej właściwej dla kultury Japonii formy komiksu.
- Kurs Rysunku Mangowego – 3 spotkania. Podczas warsztatów prowadzonych przez doświadczonego rysownika kursanci uczyli się podstaw rysunku, dzięki którym mogli rozwinąć swój talent. Stylistyka prac była wybierana przez samych uczestników, jako że komiks japoński operuje zarówno stylem bardzo stylizowanym, jak również niezwykle realistycznym.
- Pacynkowa wieczorynka – 6 popołudniowych spotkań dla najmłodszych czytelników z opiekunami. Pacynka o wdzięcznym imieniu Rysiu zabierała wszystkie chętne dzieci w świat bajek, opowiadań i wierszyków.
- Wybuchowe soboty – 5 spotkań z eksperymentami dla najmłodszych w Centrum Bibliotecznym dla Dzieci i Młodzieży – Bibliotece Pana Kleksa.

WiMBP zorganizowała także 6 konkursów związanych z literaturą dziecięcą, wzięło w nich udział 407 uczestników. Były to następujące konkursy:

- XXIV Przegląd Mistrza Pięknego Czytania pod hasłem „Na tropie MISTRZÓW!” Konkurs polegał na przeczytaniu przed jury, w najlepszy możliwy sposób, wylosowanego wcześniej fragmentu książki. Każdy po wylosowaniu książki miał około 10 minut na przygotowanie się do prezentacji. Jury ze 147 uczestników, wybrało 3 mistrzów, 6 wicemistrzów i 17 wyróżnionych w trzech kategoriach wiekowych. Gala Mistrza Pięknego Czytania odbyła się 5.06.2023.
- Potteromaniak 2023 – konkurs dla szkół podstawowych oraz „Głośne czytanie fragmentów książki „Harry Potter i Więzień Azkabanu”. W czasie konkursu udział wzięli uczniowie z klas VI razem z nauczycielami. Pierwsza część polegała na rywalizacji uczniów w quizie i sprawdzeniu wiedzy na temat książki o Harrym Potterze. Uczestnicy musieli się wykazać pomysłowością, sprytem i sprawnością fizyczną. Oceniany był również doping kolegów na widowni i przebranie za bohaterów książek o czarodzieju. Na zwycięzców i uczestników czekały nagrody. W drugiej części wydarzenia (odbywa się tego samego dnia) promowano

Sprawozdanie z realizacji Programu Wspierania Rodziny w Mieście Zielona Góra
na lata 2021 – 2023 za 2023 r.

czytelnictwo. Zaproszeni goście (aktorzy, dziennikarze, animatorzy z ZOK) głośno czytali fragmenty książki „Harry Potter i Więzień Azkabanu”.

- Zielona Góra jutra – konkurs plastyczny, do którego inspiracją były wcześniejsze spotkania, oraz własne obserwacje jak miasto zmienia się pod względem przestrzennym i ekologicznym. W Konkursie uczestnicy wykonali prace w dowolnej technice plastycznej.
- Wyzwania Czytelnicze – konkurs czytelniczy z nagrodami, dla uczniów szkół podstawowych. Konkurs polegał na przeczytaniu przez uczestnika książki odpowiadającej tematowi miesiąca oraz stworzeniu pisemnej wypowiedzi na jej temat. Za każdą nadesłaną wypowiedź uczestnik otrzymywał 1 punkt. Wyzwanie trwało 3 miesiące (wrzesień-listopad). Z 60 nadesłanych prac jury wyłoniło: 2 nagrodzonych w konkursie, 3 wyróżnionych i 2 wyróżnienia za wyraz artystyczny.
- Projekt #detektywinauki - częścią składową zadania był konkurs na projekt karty książki popularnonaukowej, który zakończył się wystawą i wernisażem, na którym gościem był Piotr Socha ilustrator książek popularnonaukowych dla dzieci i młodzieży.
- FredroRyki – zabawa słowem Aleksandra Fredry zorganizowana z okazji Roku Aleksandra Fredry. W programie wydarzenia, które odbyło się 13 grudnia 2023 roku znalazły się: konkurs na najciekawszą interpretację utworów A. Fredry, adresowany do młodzieży oraz fragment spektaklu „Zemsta” w wykonaniu Teatru im. Księżnej Doroty z Żagania.

Wydział Oświaty i Spraw Społecznych Urzędu Miasta Zielona Góra (WOiSS) to główny organizator olimpiad przedmiotowych w mieście. W 2023 roku zorganizował 65 olimpiad przedmiotowych (miejskich, rejonowych i ogólnopolskich), 109 warsztatów (szkolnych, międzyszkolnych), 218 konkursów (szkolnych, międzyszkolnych, miejskich, rejonowych, wojewódzkich, ogólnopolskich, międzynarodowych) oraz 15 przeglądów artystycznych (miejskich i wojewódzkich). Uczestniczyło w nich 13 708 uczniów.

Dzieci i młodzież mogły sprawdzić swoją wiedzę w takich olimpiadach, jak: Ogólnopolska Olimpiada z Języka Angielskiego, Olimpiada Solidarności, Olimpiada Języka Niemieckiego, Olimpiada Języka Francuskiego, Olimpiada Literatury i Języka Polskiego, Olimpiada Matematyczna, Olimpiada Chemiczna, Olimpiada Wiedzy o Mediach, Olimpiada Wiedzy o Bezpieczeństwie i Obronności, Olimpiada Geograficzna, Olimpiada Historyczna, Olimpiada Biologiczna, Olimpiada misyjna wiedzy o Afryce, Olimpiada Wiedzy o Rodzinie, Olimpiada Wiedzy o Filmie i Komunikacji Społecznej, Olimpiada Filozoficzna, Olimpiada Statystyczna, Olimpiada Wiedzy i Umiejętności Budowlanych, Olimpiada Innowacji Technicznych i Wynalazczości, Olimpiada Innowacji Technicznych w ochronie środowiska, Olimpiada „Buduj z pasją”, Olimpiada Przedsiębiorczości, Olimpiada Wiedzy Ekonomicznej, Olimpiada „Warto wiedzieć więcej o ubezpieczeniach społecznych”, Olimpiada Wiedzy o Wynalazczości, Olimpiada Wiedzy i Umiejętności Rolniczych, Olimpiada Wiedzy Geodezyjnej i Kartograficznej, Olimpiada Artystyczna – historia sztuki, Olimpiada Artystyczna - historia muzyki, Olimpiada Wiedzy i Umiejętności Handlowo-Menedżerskich, Olimpiada Umiejętności Hotelarskich,

Sprawozdanie z realizacji Programu Wspierania Rodziny w Mieście Zielona Góra
na lata 2021 – 2023 za 2023 r.

Olimpiada Informatyczna, Ogólnopolska Olimpiada Spedycyjno-Logistyczna, Ogólnopolska Olimpiada Logistyczna, Zwolnieni z Teorii - Olimpiada Społeczna, Olimpiada Chemiczna, Olimpiada Wiedzy o Żywieniu i Żywności, Olimpiada Wiedzy o Prawach Człowieka w Świecie Współczesnym, Olimpiada Lingwistyki Matematycznej „Wieża Babel”, Olimpiada Teologii Katolickiej, Olimpiada Wiedzy Technicznej – Inżynieria w Elektroenergetyce, Olimpiada o Złoty Indeks AGH, Olimpiada o Diamentowy Indeks AGH, Olimpiada Fizyczna, Olimpiada Wiedzy o Polsce i świecie współczesnym, Olimpiada o wiedzy o Unii Europejskiej „Gwiazdny Krąg”, Ogólnopolska Olimpiada Wiedzy i Umiejętności z zakresu Projektowania i Wytwarzania Odzieży, Ogólnopolska Olimpiada Wiedzy Chemicznej organizowana przez UJ, Olimpiada Wiedzy Ekologicznej, Olimpiada wiedzy o III RP, Olimpiada Wiedzy o Społeczeństwie, Olimpiada Wiedzy Historycznej, Olimpiada Wiedzy o Prawie, Deutchfreund, Olimpiada Promocji Zdrowego Stylu Życia, Ogólnopolska „Olimpiada Języka angielskiego juniorów” WSJO Poznań.

WOiSS odpowiadał także za organizację bardzo licznych warsztatów o szerokiej tematyce. Wiele z nich poruszało trudne, ale ważne zagadnienia takie jak: depresja („Depresja Stop”, „Depresja a samobójstwo”, „Nastoletnia depresja”), stres („Jak okiełznać stres?”, „Stres egzaminacyjny”), przemoc („Stop agresji. Rozwiązywanie konfliktów bez przemocy”, „Cyberprzemoc”, „Przemoc w sieci”, „Uwrażliwienie na krzywdę – postawy koleżeńskie”) uczucia i emocje („Uczucia i emocje”, „Jak poskromić złość?”, „Apteczka pierwszej pomocy emocjonalnej”). Dużą część warsztatów stanowiły te z zakresu szeroko pojętej profilaktyki („Profilaktyka zdrowia psychicznego”, „Profilaktyka przeciwalkoholowa”, „Profilaktyka HIV/AIDS”, „Inwestuję w zdrowie bez używek”), psychoedukacji („Asertywność”, „Klucz do relacji” – mindfulness - trening uważności - czyli jak znaleźć spokój w pędzącym świecie, jak radzić sobie z napięciem, stresem i zmęczeniem, jak poprawić koncentrację uwagi oraz zwiększyć odporność organizmu i wytrzymałość psychiczną) czy komunikacji („Zatrute słowa – mowa nienawiści i dezinformacji – jak z nimi walczyć”). Oprócz tych powyższych zorganizowano wiele warsztatów plastycznych, wokalnych, ekologicznych, fotograficznych.

Oprócz konkursów przedmiotowych (język polski, niemiecki, angielski, matematyka, biologia, chemia, fizyka, historia, geografia) organizowany był szereg konkursów poetyckich, recytatorskich, plastycznych, literackich, fotograficznych, szachowych, religijnych, sportowych oraz konkursów wiedzy z różnych dziedzin takich jak: zdrowie, ekologia, kosmos.

WOiSS był także organizatorem następujących przeglądów artystycznych: przegląd recytatorski (dla klas I-III), przegląd recytatorski (dla klas IV-VIII), przegląd artystyczny (dla klas I-VIII): pieśni patriotyczne, zimowe ozdoby świąteczne, Miejski Konkurs Pro Arte, przegląd dziecięcej i młodzieżowej twórczości teatralnej – „O złote pióro Koszałka Opałka”, Lubuski Festiwal Piosenki Dzieci i Młodzieży, Miejski Festiwal Piosenki – „Katarynka”, Miejski Festiwal Piosenki Patriotycznej, Lubuskie Spotkania Kolędnicze i Jasełkowe, miejski Przegląd Filmów Amatorskich, miejski przegląd teatralny „Jaśnie Pan Rym”, Koncert Świąteczny w planetarium Wenus.

Zielonogórski Ośrodek Kultury zorganizował w 2023 roku 101 warsztatów, 18 konkursów i 14 przeglądów artystycznych, w których wzięło udział łącznie 14 086 osób. Dzieci i młodzież mogły rozwijać swoje zdolności na warsztatach plastycznych, teatralnych, fotograficznych, wokalnych,

Sprawozdanie z realizacji Programu Wspierania Rodziny w Mieście Zielona Góra
na lata 2021 – 2023 za 2023 r.

rękodzielniczych, tworzenia ozdób wielkanocnych, ozdób świątecznych, przeglądzie twórczości teatralnej oraz konkursach plastycznych.

Oferowane przez powyższe podmioty zajęcia były bardzo zróżnicowane, została zrealizowana duża liczba zajęć, zatem należy uznać, że miasto Zielona Góra w 2023 r., sprzyjało rozwojowi zainteresowań dzieci i młodzieży.

Ponadto w celu wyrównywania szans edukacyjnych organizowano zajęcia korekcyjno-kompensacyjne dla dzieci i młodzieży. W Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej 27 uczniów uczestniczyło w 468 spotkaniach z pedagogiem specjalnym. Lubuska Wojewódzka Komenda Ochotniczych Hufców Pracy zorganizowała 21 godzin zajęć korekcyjno-kompensacyjnych, w których uczestniczyło 3 dzieci, a także prowadziła 6 kółek zainteresowań. Caritas Diecezji Zielonogórsko-Gorzowskiej zorganizował 42 godziny zajęć korekcyjnych w ramach prowadzenia placówki przedszkolnej Caritas „Słoneczko z Uśmiechem”. Stowarzyszenie Pomocy Osobom Autystycznym „Dalej Razem” prowadziło zajęcia korekcyjno – kompensacyjne dla wszystkich uczniów, zgodnie z posiadanymi przez nich orzeczeniami o potrzebie kształcenia specjalnego. 2 wolontariuszy Lubuskiego Zarządu Okręgowego Czerwonego Krzyża pomagało dzieciom i młodzieży w celu wyrównywania szans edukacyjnych. Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji sfinansował pozalekcyjne zajęcia sportowo-rekreacyjne dla uczniów, które odbywały się w 16 zielonogórskich szkołach na terenie miasta, w okresie luty-czerwiec i grudzień-wrzesień, w liczbie 76 godzin tygodniowo.

Podsumowując cel operacyjny 2 *Wsparcie dla rodzin w opiece i edukacji dzieci i młodzieży* stwierdzić należy, że w 2023 r. był realizowany w szerokim zakresie w różnorodnych formach, obejmując jednocześnie swym działaniem dużą liczbę dzieci i młodzieży.

3. Realizacja celu operacyjnego - Wsparcie w opiece nad dzieckiem i młodzieżą jako profilaktyka zdrowotna na rzecz poprawy jakości życia

Zaplanowane zadania mające na celu profilaktykę zdrowotną były realizowane przez realizatorów Programu, jednakże w okrojonym stopniu i liczbie uczestników. Stowarzyszenie Pomocy osobom Autystycznym „Dalej Razem” zrealizowało 12 zajęć edukacyjnych w przedszkolu w zakresie higieny jamy ustnej. Miasto Zielona Góra w 2023 roku zgodnie z ustawą o działalności pożytku publicznego i wolontariacie zleciło organizacjom pożytku publicznego realizację dwóch zadań publicznych: przeprowadzenie 250 warsztatów edukacyjnych z zakresu zdrowego żywienia dla ok. 6 300 dzieci w wieku 10-14 lat, uczących się w szkołach podstawowych w Zielonej Górze oraz przeprowadzenie przesiewowych badań ostrości wzroku wśród uczniów szkoły podstawowej, w ramach którego przebadano 149 dzieci z klas 1 i 2.

Lubuskie Stowarzyszenie na rzecz Kobiet BABA zrealizowała projekt „BABA się szczepi” skierowany do rodzin w Zielonej Górze mający na celu zwiększenie wiedzy i świadomości na temat roli, znaczenia i dostępności wszystkich rodzajów bezpłatnych szczepień.

W związku z wprowadzonym powszechnym programem bezpłatnych szczepień przeciwko HPV dla dziewcząt i chłopców w wieku 12 i 13 lat w 2023 r. Miasto Zielona Góra zakończyło realizację Programu w zakresie szczepień przeciwko wirusowi HPV.

W kwestii zadań z zakresu omawianego celu operacyjnego, pomimo że Miasto Zielona Góra nie realizowało wielu z nich, to jednak zadania te należą do wykazu świadczeń gwarantowanych i były dostępne dla mieszkańców gminy w ramach świadczeń finansowanych ze środków publicznych.

Podsumowując, cel operacyjny 3 *Wsparcie w opiece nad dzieckiem i młodzieżą jako profilaktyka zdrowotna na rzecz poprawy jakości życia*, podobnie jak w roku poprzednim został zrealizowany w ograniczonym stopniu.

4. Realizacja celu operacyjnego - Wspieranie form organizacji wolnego czasu służących umacnianiu więzi rodziny

W 2023 r. w ramach Programu „Zgrana Rodzina” przeprowadzono lub współorganizowano następujące imprezy, które wzmacniały więzi rodzinne:

- Udział w finale Wielkiej Orkiestry Świątecznej Pomocy. Impreza odbyła się na deptaku przed Ratuszem. Atrakcje czekały na starszych młodszych. W Kole Fortuny można było wykręcić gadżety, a także maskotkę ZGranej Rodziny – GRONKA, worki, etui na okulary, bony na malowanie twarzy, brokatowy tatuaż oraz dodatkowe punkty do swojego konta ZGranej Rodziny. Do zdobycia były czerwone i zielone serduszka w podziękowaniu za wsparcie akcji, czyli za symboliczny datek do puszeki WOŚP.
- Warsztaty wielkanocne, podczas których na dzieci czekało wspólne zdobienie ciastek świątecznych, tworzenie koralikowych jajek i świątecznych wachlarzy z owcami. Nie zabrakło wielkanocnych koszyczków, świątecznych ozdób z modeliny, a także kolorowego zajęcia i wesołego kurczaczka. Balonowe zajęcia umiliły całą imprezę, a każdy uczestnik warsztatów wyszedł z pamiątkowym zdjęciem zrobionym w Fotobudce.
- Uroczyscie otwarto – nowy Kaczy Dół – miejsce spotkań międzypokoleniowych. W miejsce asfaltu pojawiło się wiele atrakcji: tor przeszkód, zjeżdźalnia skarpowa dla młodych, bikepark, speedrowerowy. Nie zabrakło strefy seniora, w której znalazły się ławko-huśtawki oraz siłownia wyposażona w sprzęt rehabilitacyjny.
- W kwietniu uczestniczono w festynie z okazji uroczystego otwarcia obwodnicy południowej. ZGrana Rodzina wystąpiła z warsztatami plastycznymi i zgranym Kołem Fortuny.
- W maju, na zielonogórskim deptaku, świętowano Międzynarodowy Dzień Rodziny. Tolerancja, Godność, Rodzina to hasła, które przyświecały tegorocznej imprezie.
- Celebrowano wspólnie majowe święta, czyli Dzień Godności Osób z Niepełnosprawnością Intelktualną, który przypadał 5 maja oraz Międzynarodowy Dzień Rodziny obchodzony 15 maja. Celem imprezy było przekonanie społeczeństwa o szacunku dla osób o odmiennym zachowaniu, wyglądzie czy z niepełnosprawnością fizyczną lub intelektualną. Na stoisku ZGranej Rodziny powstawały piękne ramki do rodzinnych fotografii. OTOZ Animals - Schronisko Zielona Góra zaprezentowało psy do adopcji i zapoznało uczestników z procedurą adopcji. Można było także pomalować budki dla bezdomnych kotów. Na fantomie psa uczestnicy przeszli szybki kurs pierwszej pomocy. Z pomocą animatorek z Zielonogórskiego Ośrodka Kultury oraz Centrum Nauki Keplera - Centrum Przyrodniczego można było wykonać własnoręcznie zabawkę ze sznurka dla swojego pupila.
- W maju świętowano także Dzień Mamy w biurze w Ratuszu. W tym dniu każdy balon ZGranej Rodziny krył w sobie niespodziankę. Każda mama wyszła z prezentem oraz zdjęciem rodzinnym wykonanym w ramce ZGranej Rodziny. Na koniec imprezy wylosowano nagrodę główną – Voucher na sesję rodzinną.

Sprawozdanie z realizacji Programu Wspierania Rodziny w Mieście Zielona Góra
na lata 2021 – 2023 za 2023 r.

- W czerwcu z okazji Dnia Dziecka zorganizowano Magiczny Piknik na lotnisku w Przylepie, który urozmaicili Partnerzy Zgranej Rodziny: Helen Doron (podwodny świat i magiczne sztuczki w języku angielskim), Bose Stóпки (czary-mary dla najmłodszych), Cradblocks (kreatywne kartonowe klocki), Falubaz (zabawy sportowe dla małych piłkarzy), Turbo (świat magii z LEGO Harry Pottera), OTOZ Animals (lekcje pierwszej pomocy dla psów). Gwiazdą Magicznego Pikniku był magik Kacper Wydmański.
- W czerwcu ZGrana Rodzina i miasto Zielona Góra wspólnie powitali wakacje podczas festynu na stadionie żużlowym. Na stoisku ZGranej Rodziny czekały warsztaty plastyczne, brokatowe tatuaże, a z kręconych balonów powstawały zwierzaki i kwiatki.
- W sierpniu 2023 roku wzięto udział w dożynkach na terenie Aeroklubu Ziemi Lubuskiej w Przylepie. W związku ze zbliżającym się rokiem szkolnym na stoisku Zgranej Rodziny można było stworzyć oryginalną zakładkę do książek i lektur. Ponadto było stoisko, gdzie modelowano balony i malowano towarze.
- ZGrana Rodzina brała udział w otwarciu nowej ścieżki rowerowej oraz w Pikniku Rowerowym w Pałacu Książęcym w Zatoniu. Festyn odbył się w październiku. Przy namiocie ZGranej Rodziny czekały leżaki, animacje dla najmłodszych, malowanie twarzy oraz modelowane balony. Bardzo Fajny Klown Bodzio przygotował dla dzieci zabawy ruchowe, duże bańki mydlane oraz gry zręcznościowe.
- 6 grudnia w Ratuszu zorganizowano Mikołajki. Całą imprezę umilał Mikołaj, który częstował pysznymi słodkościami. Można było zakręcić kołem fortuny i wylosować atrakcyjne nagrody oraz zrobić sobie pamiątkowe zdjęcie w świątecznym klimacie.

Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji przygotował także dla zielonogórskich rodzin festyn sportowo – rekreacyjny „Czas na sport”.

Stowarzyszenie Pomocy osobom Autystycznym „Dalej razem” z okazji dnia dziecka zorganizowało 2 festyny rodzinne (w przedszkolu i w szkole).

Zielonogórski Ośrodek Kultury był współorganizatorem Dnia Godności i Międzynarodowego Dnia Rodziny.

Komenda Miejska Policji w Zielonej Górze uczestniczyła w 64 festynach i imprezach plenerowych, w których udział wzięło 23 400 osób, m.in.: „Czas na sport” na terenie CRS, „Piknik Zdrowia” na terenie WOSiR, festyn „Obchody Święta Niepodległości”, stoisko profilaktyczne – WINOBRANIE, Piknik – Przylep Lotnisko, festyn - Lubuskie Muzeum Wojskowe, festyn - Sportowy Dzień Dziecka w SP 14, festyn - Park Tysiąclecia, festyny rodzinne: Zespół Edukacyjny nr 4, PSP nr 7, Szkoła Podstawowa nr 11, Szkoła Podstawowa nr 1, Szkoła Podstawowa nr 13, Zespół Edukacyjny nr 2, Zespół Edukacyjny nr 9.

Lubuski Oddział Regionalny Towarzystwa Przyjaciół Dzieci zorganizował imprezę mikołajkową dla 540 dzieci, którym wręczono paczki ze słodyczami.

W 2023 r. w Zielonej Górze dla dzieci i młodzież dostępna była znaczna ilość miejsc, gdzie mogły spędzić czas wolny, odrobić lekcje, rozwijać zainteresowania, nabywać umiejętności radzenia sobie ze stresem i agresją, uczyć się zdrowego stylu życia. Wspieranie placówek wsparcia

Sprawozdanie z realizacji Programu Wspierania Rodziny w Mieście Zielona Góra
na lata 2021 – 2023 za 2023 r.

dziennego dla dzieci i młodzieży było realizowane głównie poprzez przekazywanie środków na ich prowadzenie, dofinansowanie zatrudnienia specjalistów, dożywianie dzieci oraz doposażenie świetlic. Placówki wsparcia dziennego prowadzone w ramach realizacji zadań publicznych z zakresu pomocy społecznej miały za zadanie zapewnienie dzieciom warunków do odrabiania lekcji, pomocy w nauce, organizacji czasu wolnego oraz posiłku. W pracy pedagogicznej niezwykle istotna była współpraca wychowawcy placówki z rodziną, włączanie rodziców w działania organizowane przez świetlice, podczas których mieli możliwość nabywać lub korygować umiejętności opiekuńcze i wychowawcze. W ramach realizacji zadań publicznych z zakresu pomocy społecznej w Zielonej Górze w 2023 r. zawarto 9 umów na prowadzenie 9 placówek wsparcia dziennego na 142 miejsc.

Tabela 3. Wykaz placówek wsparcia dziennego w ramach realizacji zadań publicznych z zakresu pomocy społecznej w Zielonej Górze w 2022 r.

	Nazwa placówki	Podmiot prowadzący placówkę	Adres placówki	Liczba miejsc
1.	Świetlica opiekuńczo-wychowawcza Polskiego Czerwonego Krzyża „Wiewiórka„	Lubuski Oddział Okręgowy Polskiego Czerwonego Krzyża	ul. Cyryla i Metodego 9, 65-001 Zielona Góra	10
2.	Specjalistyczna placówka wsparcia dziennego „Słoneczko z uśmiechem”	Caritas Diecezji Zielonogórsko – Gorzowskiej	ul. Bema 32-34, 65-170 Zielona Góra	10
3.	DOM - Dzienny Ośrodek Młodzieżowy	Fundacja „MOŻESZ INACZEJ”	ul. Władysława IV 10, 65-229 Zielona Góra	32
4.	Specjalistyczna świetlica profilaktyczno-wychowawcza „Przygoda”	Stowarzyszenie Penitencjarne „PATRONAT”	ul. Sikorskiego 26, 65-454 Zielona Góra	20
5.	Specjalistyczna placówka wsparcia dziennego „Wśród Aniołów”	Fundacja Pozytywnego Rozwoju i Ośrodek Integracji Społecznej	ul. Prosta 47a, 65-783 Zielona Góra	15
6.	Ośrodek Socjoterapeutyczny Gniazdo	Stowarzyszenie DAMY RADEę	ul. Gen. Sikorskiego 24, 65-450 Zielona Góra	15
7.	Świetlica profilaktyczno-wychowawcza „Odnaleźć swoje miejsce, odzyskać dzieciństwo”	Katolickie Stowarzyszenie Młodzieży Diecezji Zielonogórsko - Gorzowskiej	Plac Matejki 2a, 65-056 Zielona Góra	15
8.	„Świetlica marzeń”	Katolickie Stowarzyszenie Młodzieży Diecezji Zielonogórsko - Gorzowskiej	ul. Chrobrego 8, 65-052 Zielona Góra	10
9.	Świetlica socjoterapeutyczna „Złote Serca”	Polski Komitet Pomocy Społecznej Lubuski Zarząd Wojewódzki	ul. Moniuszki 35, 65-410 Zielona Góra	15

Sprawozdanie z realizacji Programu Wspierania Rodziny w Mieście Zielona Góra
na lata 2021 – 2023 za 2023 r.

Oprócz placówek działających w ramach realizacji zadań publicznych z zakresu pomocy społecznej, w 2023 r. 1 świetlicę prowadziła Wojewódzka Lubuska Komenda OHP.

W zakresie organizacji czasu wolnego oraz wyrównywania szans dzieci i młodzieży w 2023 r. 3 podmioty zorganizowały wypoczynek letni i zimowy dla dzieci i młodzieży:

- Młodzieżowe Centrum Kultury i Edukacji „Dom Harcerza” było organizatorem letnich i zimowych półkolonii. Łącznie skorzystało z nich 400 dzieci w wieku od 7 do 15 lat. Półkolonie miały charakter warsztatowy i prowadzone były w różnych grupach tematycznych każdego dnia w godzinach 10:00-14:00.
- Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji w Zielonej Górze był organizatorem letniego i zimowego wypoczynku dla 250 dzieci.
- Wojewódzka i Miejska Biblioteka Publiczna zorganizowała zajęcia dla dzieci wraz z opiekunami w ramach „Zimowej Czytelnia Norwida” (16 spotkań) oraz „Letniej Czytelnia Norwida” (26 spotkań). „Zimowa Czytelnia Norwida” odbyła się w styczniu podczas ferii zimowych (30.01-10.02.2023). Zajęcia, w których uczestniczyli mieszkańcy Zielonej Góry miały charakter otwarty. Spotkania odbywały się w Filii nr 2, Filii nr 5, w Filii nr 9, w Filii nr 11, w Filii nr 12, w Centrum Bibliotecznym dla Dzieci i Młodzieży – Bibliotece Pana Kleksa, w Mediatece „Szkłana Pułapka”. W warsztatach wzięło udział 239 osób. „Letnia Czytelnia Norwida” - przez cały okres wakacyjny we wtorki, środy i czwartki, o godzinie 11.00 na patio Biblioteki odbywały się zabawy, warsztaty i spotkania. W warsztatach wzięło udział 569 dzieci, 182 dorosłych i 46 dzieci młodszych nie biorących pełnego udziału w warsztatach (towarzyszących starszemu rodzeństwu).

Ponadto na kolonie letnie zorganizowane przez Lubuskie Kuratorium Oświaty w Gorzowie Wielkopolskim Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Zielonej Górze wytypował 40 dzieci zagrożonych wykluczeniem społecznym (1 turnus). Na kolonie skierowane zostały dzieci z rodzin żyjących w trudnych warunkach materialnych, z rodzin wielodzietnych, samotnie wychowywanych przez jednego z rodziców oraz dzieci objęte pieczęcią zastępczą. Liczba miejsc w całości zabezpieczyła potrzeby zorganizowania wypoczynku letniego, ponieważ wszystkie chętne dzieci zostały zakwalifikowane.

W ramach działań podejmowanych na rzecz umacnianiu więzi rodzinnych Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji w 2023 r. objął 251 osób z rodzin wielodzietnych programem „Rodzina na piątkę”. Program adresowany był do rodziców (lub prawnych opiekunów) z co najmniej trójką dzieci do 18 roku życia. W ramach tej oferty każde z dzieci mogło skorzystać z dwugodzinnej kąpieli za 5 zł. Ponadto w 2023 r. z wejścia na Kartę Dużej Rodziny skorzystało 8042 osoby, a z wejścia na kartę Zgranej Rodziny skorzystały 53 444 osoby. Rodziny te mogły skorzystać z promocyjnych cen biletów.

Podsumowując, zielonogórska rodzina mogła skorzystać z bogatej oferty spędzania czasu wolnego. Rodziny mogły uczestniczyć w licznych festynach, eventach i konkursach. Zajęcia dla dzieci były organizowane w czasie ferii zimowych oraz wakacji letnich. Stwierdzić należy, że Zadanie *Wspieranie form organizacji wolnego czasu służących umacnianiu więzi rodziny* zostało zrealizowane w satysfakcjonującym wymiarze.

5. Realizacja celu operacyjnego - Wspieranie kadr zajmujących się pomocą rodzinom

Zmieniające się przepisy prawne, pojawiające się nowe problemy społeczne, konieczność radzenia sobie w sytuacjach bardzo trudnych powoduje, że w celu zwiększenia skuteczności pomocy należy doskonalić i rozszerzać osiągnięte wcześniej przez pracowników zajmujących się pomocą rodzinom umiejętności i wiedzę.

W celu podwyższenia kompetencji osób zawodowo zajmujących się pomocą rodzinie w 2023 r. organizowano konferencje, warsztaty i seminaria tematyczne. Część z nich odbywała się w formie on-line, jednak większość odbyła się w formie stacjonarnej.

W Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej kwalifikacje zawodowe podniosło 97 pracowników wspierających rodzinę (pracowników socjalnych, asystentów rodziny, koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej oraz specjalistów). Warto podkreślić, że znaczna część z tych pracowników podniosła swoje kwalifikacje poprzez udział w kilku szkoleniach w ciągu roku.

W ramach podnoszenia kompetencji zawodowych pracownicy uczestniczyli m.in.: w zorganizowanym przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej warsztacie „Dialog Motywujący” prowadzonym przez specjalistów z Polskiego Instytutu Dialogu Motywującego, szkoleniu „Zrozumieć dziecko FASD” oraz konferencji „Spektrum Płodowych Zaburzeń Poalkoholowych (FASD) – bagaż na całe życie”. Ośrodek zorganizował również liczne szkolenia i warsztaty wymienione poniżej.

Tabela 4. Udział pracowników w szkoleniach organizowanych przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej

L.p.	Rodzaj	Tytuł
1.	szkolenie	Dialog motywujący
2.	warsztat	Kompetencje służb w pracy z rodzinami z doświadczeniem przemocy domowej. Praca z dzieckiem - świadkiem lub osobą doznającą przemocy domowej
3.	szkolenie	Prawo karne i rodzinne w aspekcie wspierania osób pokrzywdzonych przestępstwem przemocy domowej. Zadania służb w związku ze zmianami w Ustawie o przeciwdziałaniu przemocy domowej – podstawowe informacje
4.	szkolenie	Praca z osobą doznającą przemocy domowej z uzależnieniem lub upośledzeniem umysłowym. Mity i stereotypy a realny plan pracy. Integracja w grupie jako największe wsparcie i przeciwdziałanie wypaleniu zawodowemu w pracy z klientem
5.	szkolenie	Przeszkody w pracy z dzieckiem doznającym przemocy domowej. Jak rozmawiać z dzieckiem o przemocy? Kompetencje służb w pracy z osobami doznającymi przemocy domowej, w tym z dziećmi
6.	konferencja	Spektrum Płodowych Zaburzeń Poalkoholowych (FASD) – bagaż na całe życie
7.	szkolenie	Psychologiczne aspekty pracy z rodziną zastępczą z uwzględnieniem poszczególnych form pieczy

Sprawozdanie z realizacji Programu Wspierania Rodziny w Mieście Zielona Góra
na lata 2021 – 2023 za 2023 r.

8.	szkolenie	Potrzeby rozwojowe i specyficzne u dzieci objętych pieczęcią zastępczą
9.	szkolenie	Koordinator/pracownik socjalny jako osoba wspierająca
10.	szkolenie	Empatia w procesie wsparcia dziecka i rodziny zastępczej
11.	szkolenie	Kompetencje osobiste i zawodowe w pracy pomocowej
12.	szkolenie	„Trudne przypadki” w pracy koordynatora/pracownika socjalnego
13.	szkolenie	Plan przejścia w adopcji i w praktyce rodzin pracujących z dziećmi z trudnych miejsc
14.	szkolenie	Wspieranie dziecka i rodziny - przewodnik po nowelizacjach
15.	szkolenie	Bezpieczeństwo osobiste pracownika socjalnego podczas wykonywania zadań służbowych - aspekty prawne i praktyczne
16.	szkolenie	Zadania służb w związku ze zmianami w ustawie o przeciwdziałaniu przemocy domowej. Procedura zapewnienia dziecku ochrony w razie stwierdzenia zagrożenia życia lub zdrowia dziecka w związku z przemocą domową
17.	szkolenie	Przeszkody w pracy z dzieckiem doświadczającym przemocy domowej. Jak rozmawiać z dzieckiem o przemocę? Kompetencje służb w pracy z osobami doświadczającymi przemocy domowej, w tym z dziećmi
18.	szkolenie	Zrozumieć dziecko z FASD
19.	szkolenie	Diagnoza FASD
20.	warsztat	Zapobieganie wykorzystywaniu seksualnemu dzieci

Pracownicy socjalni, asystenci i koordynatorzy pieczy zastępczej uczestniczyli także w szkoleniach, konferencjach i webinarach organizowanych przez inne podmioty. Szkoleniami, które cieszyły się bardzo dużym zainteresowaniem i frekwencją były szkolenia przeprowadzone przez Uczelnię Korczaka – Akademię Nauk Stosowanych w Warszawie: pn. „Metody i techniki pracy socjalnej - Praca socjalna z osobą z zaburzeniami psychicznymi i jej rodziną – nowe formy wsparcia środowiskowego” (18 osób) i „Przeciwdziałanie wypaleniu zawodowemu” (16 osób) oraz szkolenia przeprowadzone przez Ośrodek Twórczej Interwencji w Krakowie: „Potwierdzenie prawa do świadczeń opieki zdrowotnej” (22 osoby), „Kodeks postępowania administracyjnego w ośrodku pomocy społecznej – aktualizacja 2023” (15 osób).

Tabela 5. Szkolenia realizowane przez inne podmioty, w których uczestniczyli pracownicy MOPS

L.p.	Rodzaj	Tytuł	Organizator
1.	studia podyplomowe	Doradca rodziny	Uniwersytet Zielonogórski
2.	konferencja	Ogólnopolska Konferencja Alzheimerowska	Uniwersytet Zielonogórski

Sprawozdanie z realizacji Programu Wspierania Rodziny w Mieście Zielona Góra
na lata 2021 – 2023 za 2023 r.

3.	konferencja	Wybrane aspekty w opiece osób zależnych	Uniwersytet Zielonogórski
4.	szkolenie	Ogólnopolska konferencja psychologii klinicznej dzieci i młodzieży - Ścieżki rozwoju zdrowia i zaburzeń w cyklu życia	Uniwersytet Zielonogórski
5.	seminarium	Przeciwdziałanie i rozwiązywanie problemów alkoholowych	Marszałek Woj. Lubuskiego
6.	szkolenie	Neuropsychologia kliniczna dziecka	Centrum CBT EDU Warszawa
7.	szkolenie warsztatowe	Przywiązanie jako system chroniący rozwój – szkolenie bazowe dla członka zespołu diagnozującego FAS	ITEM (Polski Instytut Traumatologii) Żywiec
8.	warsztat trenerski	Urodziłam życie	Fundacja „Sto Pociech” Warszawa
9.	szkolenie	Szkolenie klasyfikacyjne dla psychologów nadające uprawnienia diagnostyczne	Stowarzyszenie edukacji bez granic Gdańsk
10.	szkolenie	Rozumienie funkcjonowania dzieci z FASD – kliniczny obraz dziecka	ITEM – Treningi i Szkolenia Teresa Jadczak-Szumilo Żywiec
11.	konferencja	Mądre Rodzicielstwo – dzieci do lat 6	Stowarzyszenie „Twoja Rodzina”
12.	szkolenie	Problem przemocy wobec osób starszych i niepełnosprawnych. Systemowe zaniedbanie.	Lubuskie Stowarzyszenie na Rzecz Kobiet BABA
13.	szkolenie	Krzywdza dzieci w rodzinie przemocowej. Jak dziecku pomóc?	Lubuskie Stowarzyszenie na Rzecz Kobiet BABA
14.	szkolenie	Oblicza dyskryminacji. Jak rozpoznać i reagować?	Lubuskie Stowarzyszenie na Rzecz Kobiet BABA
15.	konferencja	Wzmocnienie systemu ochrony zdrowia w przypadku przemocy seksualnej	WHO, Uniwersytet Zielonogórski
16.	szkolenie	Nowelizacja ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie	OTI Kraków
17.	szkolenie	Kodeks postępowania administracyjnego w ośrodku pomocy społecznej – aktualizacja 2023	OTI Kraków
18.	szkolenie	Potwierdzenie prawa do świadczeń opieki zdrowotnej	OTI Kraków
19.	szkolenie	Nowelizacja ustawy o pomocy społecznej	OTI Kraków
20.	szkolenie on-line	Usługi opiekuńcze w pomocy społecznej – nowelizacja specjalistycznych usług opiekuńczych	OTI Kraków
21.	szkolenie	Metody i techniki pracy socjalnej - Praca socjalna z osobą z zaburzeniami psychicznymi i jej rodziną – nowe formy wsparcia środowiskowego	Uczelnia Korczaka – Akademia Nauk Stosowanych w Warszawie
22.	szkolenie on-line	Przeciwdziałanie wypaleniu zawodowemu	Uczelnia Korczaka– Akademia Nauk Stosowanych w Warszawie

Sprawozdanie z realizacji Programu Wspierania Rodziny w Mieście Zielona Góra
na lata 2021 – 2023 za 2023 r.

23.	szkolenie	Praca z przypadkiem w oparciu o nowatorskie techniki w pracy socjalnej	Uczelnia Korczaka– Akademia Nauk Stosowanych w Warszawie
24.	konsultacje	Konsultacje w sprawie utworzenia CUS	ROPS Zielona Góra
25.	seminarium	Wojewódzkie spotkanie dot. rozwoju usług społecznych „Usługi - nowe perspektywy - kooperacja”	ROPS Zielona Góra
26.	szkolenie	Kooperacja – efektywna i skuteczna	ROPS Zielona Góra
27.	szkolenie	Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej	ROPS Zielona Góra
28.	szkolenie	Rozwój i psychologia dziecka	ROPS Zielona Góra
29.	warsztaty	Tworzenie regionalnych planów deinstytucjonalizacji usług społecznych	ROPS Zielona Góra
30.	szkolenie	Profilaktyka przemocy, zasady prowadzenia oddziaływań poprzedzających wystąpienie zjawiska przemocy	ROPS Zielona Góra
31.	konferencja	Aktualne trendy w uzależnieniach i w pomocy osobom uzależnionym	ROPS Zielona Góra
32.	konferencja szkoleniowa	Trudna terapia – teoria i praktyka	MOS w Przytoku
33.	konferencja	Lokalny plan Deinstytucjonalizacji usług społecznych w Zielonej Górze	Dom Pomocy Społecznej dla Kombatantów
34.	szkolenie	Tworzenie Lokalnych Planów Deinstytucjonalizacji	Dom Pomocy Społecznej dla Kombatantów
35.	warsztaty	Tworzenie Lokalnych Planów Deinstytucjonalizacji	Fundacja Flexi Mind
36.	szkolenie	Psychodynamiczne Studium Socjoterapii i Psychoterapii Młodzieży	Krakowskie Centrum Psychodynamiczne
37.	superwizja, warsztaty	Grupa interdyscyplinarna	Poznańska Pracownia Psychoterapii
38.	studia	Psychologia, kier. interwencja kryzysowa	Collegium Humanum - Szkoła Główna Menadżerska
39.	szkolenie	Ustawa o dostępności dot. monitorowania prawa dot. osób z niepełnosprawnościami	GDW edu.
40.	szkolenie	Odwołanie od decyzji	GDW edu.
41.	szkolenie webinar	Bezdomność, czyli co? O inkluzywnej definicji bezdomności na podstawie typologii ETHOS	Fundacja Sarepta
42.	szkolenie	Uczeń z orzeczeniem o potrzebie kształcenia specjalnego w placówce ogólnodostępnej	Edumaster

Sprawozdanie z realizacji Programu Wspierania Rodziny w Mieście Zielona Góra
na lata 2021 – 2023 za 2023 r.

Osoby profesjonalnie zajmujące się pomaganiem mogły również skorzystać ze wsparcia w formie superwizji zewnętrznych oraz grup wsparcia:

- Biuro Profilaktyki i Przeciwdziałania Uzależnieniom Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zielonej Górze zorganizowano 28 grupowych spotkań superwizyjno-szkoleniowych dla osób pracujących w obszarze pomocy osobom uzależnionym od alkoholu i ich rodzinom.
- Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna – zorganizowano 9 superwizji dla 15 osób;
- Regionalny Ośrodek Pomocy Rodzinie – zorganizował 4 spotkania superwizyjne w formie indywidualnej i grupowej dla 20 osób.

Mając na uwadze liczbę pracowników zaangażowanych w podwyższanie kompetencji niezbędnych do skutecznego wspierania rodzin i realizowania pomocy społecznej stwierdzić należy, że bezpłatna oferta szkoleniowa w mieście Zielona Góra skierowana do pracowników profesjonalnie zajmujących się pomaganiem była niewystarczająca.

6. Inne działania podejmowane na rzecz wspierania rodziny w mieście Zielona Góra

Na terenie Miasta Zielona Góra od 01.01.2014 r. działał program miejski ZGrana Rodzina. Program skierowany był do wszystkich mieszkańców posiadających meldunek w Zielonej Górze, którzy jednocześnie są rodzicami przynajmniej jednego dziecka w wieku poniżej 18 lat. Program obejmuje wyjątkowo szeroką grupę docelową – nie miała znaczenia liczba posiadanych dzieci czy status materialny.

Wydanie Karty Zgranej Rodziny następowało w ramach miejskiego programu lojalnościowo – rabatowego, z jednej strony integrującego i wspierającego przedsiębiorców z miasta, z drugiej – motywującego i zachęcającego zielonogórczyków do wspólnego spędzania czasu w gronie rodzinnym. Karta upoważniała do korzystania ze specjalnych ofert przygotowanych przez Partnerów Programu: rabatów, specjalnych cen lub określonych produktów czy usług przygotowanych wyłącznie dla posiadaczy Kart.

W 2023 r. kontynuowano akcję Paczki Dla Mam. W ramach programu Zgrana Rodzina każdy nowonarodzony Zielonogórczyk i jego mama otrzymali wyprawkę, w skład której wchodziły: pieluszki Pampers, ozdobny koczek z logo Zgranej Rodziny oraz Bajka Powitajka.

Rok 2023 to także monitorowanie, ulepszanie i kontynuowanie akcji – ZGrani Nagradzani. Powstała specjalna aplikacja dedykowana Partnerom, by Ci mogli skanować karty, a tym samym zasilać je punktami, które można było wymieniać na nagrody. Zgromadzone punkty były widoczne w aplikacji oraz na stronie: www.zgranarodzina.pl. W programie nagradzana punktami była każda transakcja. Dodatkowo punkty przyznawane były automatycznie z okazji urodzin każdemu posiadaczowi karty.

O sukcesie i popularności Programu świadczy:

- ilość wydanych kart od początku Programu do końca 2023 roku: 52103 szt.,
- ilość aktywnych partnerów w 2023 roku: 167,
- ilość ofert w 2023 roku: 125,
- ilość wydanych paczek powitalnych w 2023 roku: 827 paczek (54 w ratuszu w 2023).

Równoległy program ZGrani Zielonogórczyk 50+ również skierowany był do osób zameldowanych na terenie miasta Zielona Góra, obejmował jednak mieszkańców, którzy ukończyli 50 rok życia. Program działał analogicznie do programu ZGrana Rodzina, tj. oferował szeroki zakres usług i sklepów w atrakcyjnym systemie lojalnościowo-rabatowym.

Celem programu ZGrani Zielonogórczyk 50+ była aktywizacja osób po 50. roku życia oraz wzmacnianie więzi rodzinnych poprzez promowanie wśród Seniorów spędzania wolnego czasu z wnukami. Seniorzy mogą korzystać z oferty specjalnie przygotowanej na tę okazję. Co istotne wnuk posiadający własną kartę Zgranej Rodziny oraz dziadek lub babcia posiadający kartę ZGrani Zielonogórczyk 50+ mogli skorzystać z dodatkowych benefitów.

W 2023 roku Biuro Zgranej Rodziny kontynuowało akcję „Koperty Życia”. Pakiety Koperty Życia można było odebrać w Biurze Programu w Ratuszu, Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej,

Sprawozdanie z realizacji Programu Wspierania Rodziny w Mieście Zielona Góra
na lata 2021 – 2023 za 2023 r.

Przychodni Aldemed Centrum Medyczne, SPZOZ MSWiA (Poliklinika) w Zielonej Górze oraz Wojewódzkiej Stacji Pogotowia Ratowniczego. Akcja miała na celu umożliwienie służbom ratowniczym szybkiego dostępu do danych pacjenta, a w związku z tym podjęcia natychmiastowych działań.

Podobnie jak Zgrana Rodzina, program Zgrani Zielonogórzanie 50+ również odniósł sukces, świadczy o tym:

- ilość wydanych kart od początku Programu do końca 2023 roku: 36051 szt.,
- ilość aktywnych partnerów w 2023 roku: 219,
- ilość ofert w 2023 roku: 157.

Wychodząc naprzeciw posiadaczom kart i ich szerokiemu dostępowi do ofert w 2023 r. wydano kolejne edycje informatorów z pełną listą ofert dla ZGranych Zielonogórzan 50+. Wydawane informatory pozwoliły Seniorom zapoznać się z bieżącą listą propozycji, miejsc i produktów, które objęte są Zgraną strefą (lokalizacje były oznaczone naklejkami ZGranej Rodziny).

IV. PODSUMOWANIE

Program Wspierania Rodziny w Mieście Zielona Góra na lata 2021 – 2023 wyznaczył kierunki działań dla instytucji, placówek i organizacji działających w obszarze pomocy rodzinie spajając działania sektora publicznego oraz pozarządowego.

Analiza podejmowanych działań wskazuje, że podmioty realizujące cele i zadania określone w Programie dołożyły starań, by oferta wspierania zielonogórskich rodzin była szeroko dostępna i dopasowana do ich potrzeb.

W ramach celu operacyjnego 1 *Profilaktyka wspierania prawidłowego funkcjonowania rodziny oraz praca z rodzinami w celu zapobiegania sytuacjom kryzysowym* osiągnięto bardzo dobre wyniki w zakresie kontynuacji systemu monitoringu rodzin i dzieci znajdujących się w sytuacji kryzysowej. W dalszym ciągu jednak należy podejmować działania mające na celu zwiększenie zatrudnienia asystentów rodziny, ponieważ zachodzi potrzeba objęcia wsparciem kolejnych środowisk. W 2023 r. z powodu konfliktu zbrojnego na terytorium Ukrainy na terenie gminy Zielona Góra nadal znajdowało się kilka tysięcy obywateli Ukrainy, wśród których był duży odsetek rodzin niepełnych, zmagających się z różnego rodzaju problemami (adaptacyjnymi, finansowymi, mieszkaniowymi). Rodziny te wymagały wsparcia na wielu płaszczyznach, konieczny był monitoring tych środowisk. Niewątpliwym sukcesem realizacji Programu w 2023 r. było kontynuowanie systemu poradnictwa m.in. prawnego, psychologicznego, w zakresie uzależnień oraz terapii indywidualnej, grupowej i rodzinnej. Zarówno liczba podmiotów oferujących bezpłatne poradnictwo, jak również liczba udzielonych porad świadczy o bardzo dobrych wynikach realizacji zadania.

W kwestii realizacji celu operacyjnego 2 *Wsparcie dla rodzin w opiece i edukacji dzieci i młodzieży* znacznym osiągnięciem jest duża liczba miejsc w przedszkolach, a także kontynuowanie dotacji do opłat w żłobkach niepublicznych. Mocną stroną Programu okazała się organizacja licznych

Sprawozdanie z realizacji Programu Wspierania Rodziny w Mieście Zielona Góra
na lata 2021 – 2023 za 2023 r.

olimpiad przedmiotowych, warsztatów, konkursów i przeglądów artystycznych. Ich liczba i przekrój tematyczny były satysfakcjonujące.

Analizując realizację celu 3 *Wsparcie w opiece nad dzieckiem i młodzieżą jako profilaktyka zdrowotna na rzecz poprawy jakości życia* należy stwierdzić, że zadanie zrealizowano w okrojonym wymiarze poprzez m.in.: prowadzenie warsztatów edukacyjnych z zakresu zdrowego żywienia oraz przesiewowych badań ostrości wzroku wśród uczniów szkoły podstawowej. Pomimo że Miasto Zielona Góra nie realizowało wielu zadań określonych w niniejszym celu, zadania te należą do wykazu świadczeń gwarantowanych i były dostępne dla mieszkańców gminy w ramach świadczeń finansowanych ze środków publicznych.

Zadania wynikające z celu operacyjnego 4 *Wsparanie form organizacji czasu wolnego służących umacnianiu więzi rodziny* zostały zrealizowane w satysfakcjonującym stopniu. Liczba zorganizowanych imprez była bardzo duża. Udało się również zrealizować wypoczynek dla dzieci. Liczne placówki wsparcia dziennego oferowały bogatą ofertę spędzania czasu wolnego.

Aby sprawnie i efektywnie realizować działania Programu pracownicy instytucji, placówek i organizacji muszą mieć dostęp do ciągłego podwyższania swoich kwalifikacji, wiedzy i umiejętności przez udział w szkoleniach, warsztatach, seminariach itp., co zostało ujęte w celu operacyjnym 5 *Wsparanie kadr zajmujących się pomocą rodzinie*. Pomimo podniesienia kwalifikacji zawodowych przez 86 pracowników Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej poprzez udział w szkoleniach, kursach, konferencjach, seminariach i warsztatach stwierdzić należy, że liczba bezpłatnych szkoleń jest niewystarczająca. Uwzględniając zmiany społeczne, jak również potrzebę edukacji ustawicznej, w dalszym ciągu istnieje potrzeba organizowania bezpłatnych szkoleń i seminariów dla większej liczby uczestników.

Mając na uwadze doniosłą rolę rodziny w wychowaniu przyszłego pokolenia oraz zagrożenie wieloma problemami w wypełnianiu swoich funkcji należy stwierdzić, że realizacja Programu w 2023 r. poza kwestią profilaktyki zdrowotnej dzieci, przyniosła oczekiwane efekty.

V. WYKAZ REALIZATORÓW I PARTNERÓW REALIZUJĄCYCH PROGRAM, DO KTÓRYCH WYSŁANO ANKIETY

1. II Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej
2. Caritas Diecezji Zielonogórsko-Gorzowskiej
3. Choraławki Ziemi Lubuskiej ZHP
4. Fundacja „Black Butterflies”
5. Komenda Miejska Policji
6. Kościół Chrześcijan Baptystów
7. Lubuska Wojewódzka Komenda Ochotniczych Hufców Pracy
8. Lubuski Oddział Okręgowy Polskiego Czerwonego Krzyża
9. Lubuski Ośrodek Profilaktyki i Terapii
10. Lubuskie Stowarzyszenie na Rzecz Kobiet BABA
11. Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji w Zielonej Górze
12. Młodzieżowe Centrum Kultury i Edukacji „Dom Harcerza”
13. Ośrodek Integracji Społecznej
14. Polski Komitet Pomocy Społecznej
15. Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna
16. Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej
17. Stowarzyszenie Damy Radę
18. Stowarzyszenie Pomocy Osobom Autystycznym "Dalej Razem"
19. Stowarzyszenie Twoja Rodzina
20. Stowarzyszenie Wspierania Aktywności Obywatelskiej "Civis Sum"
21. Szpital Uniwersytecki im. Karola Marcinkowskiego
22. Towarzystwo Przyjaciół Dzieci
23. Towarzystwo Rozwoju Rodziny
24. Uniwersytet Zielonogórski
25. Wojewódzka i Miejska Biblioteka Publiczna im. C. Norwida
26. Wojewódzki Ośrodek Terapii Uzależnień i Współuzależnienia
27. Wydział Oświaty i Spraw Społecznych Urzędu Miasta Zielona Góra
28. Zespół Rehabilitacji Dzieci i Młodzieży Niepełnosprawnej "Promyk" Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej
29. Zielonogórski Ośrodek Kultury

VI. WYKAZ REALIZATORÓW I PARTNERÓW REALIZUJĄCYCH PROGRAM, KTÓRZY WYPEŁNILI ANKIETY

1. Caritas Diecezji Zielonogórsko-Gorzowskiej
2. Komenda Miejska Policji
3. Lubuski Ośrodek Profilaktyki i Terapii
4. Lubuski Zarząd Okręgowego Polskiego Czerwonego Krzyża
5. Lubuskie Stowarzyszenie na Rzecz Kobiet BABA
6. Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji w Zielonej Górze
7. Młodzieżowe Centrum Kultury i Edukacji „Dom Harcerza”
8. Ośrodek Integracji Społecznej
9. Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna
10. Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej
11. Stowarzyszenie Damy Radę
12. Stowarzyszenie Pomocy Osobom Autystycznym "Dalej Razem"
13. Stowarzyszenie Twoja Rodzina
14. Towarzystwo Przyjaciół Dzieci
15. Wojewódzka i Miejska Biblioteka Publiczna im. C. Norwida
16. Wojewódzka Lubuska Komenda Ochotniczych Hufców Pracy
17. Wojewódzki Ośrodek Terapii Uzależnień i Współuzależnienia
18. Wydział Oświaty i Spraw Społecznych Urzędu Miasta Zielona Góra
19. Zielonogórski Ośrodek Kultury

VII. SPIS WYKRESÓW

Wykres 1. Liczba rodzin według liczby dzieci w rodzinach objętych pomocą w 2023 r.....	7
Wykres 2. Miejsca w placówkach zapewniających opiekę dzieciom w wieku do lat 3 w 2023 r.....	12
Wykres 3. Miejsca w placówkach zapewniających opiekę dzieciom w wieku przedszkolnym w 2023 r.	13

VIII. SPIS TABEL

Tabela 1. Liczba osób korzystających ze specjalistycznego poradnictwa rodzinnego w mieście Zielona Góra w 2023 r.	10
Tabela 2. Liczba udzielonych porad w ramach specjalistycznego poradnictwa rodzinnego w Mieście Zielona Góra w 2023 r.	10
Tabela 3. Wykaz placówek wsparcia dziennego w ramach realizacji zadań publicznych z zakresu pomocy społecznej w Zielonej Górze w 2022 r.	24
Tabela 4. Udział pracowników w szkoleniach organizowanych przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej	26
Tabela 5. Szkolenia realizowane przez inne podmioty, w których uczestniczyli pracownicy MOPS	27

Sprawozdanie z realizacji Programu Wspierania Rodziny w Mieście Zielona Góra
na lata 2021 – 2023 za 2023 r.
